

Asia: HE 101/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakentamislain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Ympäristövaliokunta, 17.10.2024.

Suomen ilmastopaneeli
Jarek Kurnitski

Taustaa

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi 1.1.2025 voimaan tulevaa rakentamislakia sekä maankäyttö- ja rakentamislakia, jonka nimike muuttuu mainittuna ajankohtana alueidenkäyttölainsiksi. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi ympäristönsuojelulakia ja viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annettua lakia.

Ilmastopaneelin lausunto kohdistuu ilmastaselvityksen ja materiaaliselosteen laatimisvelvoitteesta rakentamisen eri osapuolille aiheutuvaa taakan keventämiseen ja lupamenettelyn sujuvoittamiseen. Ilmastopaneeli ei ota kantaa tässä yhteydessä puhtaan siirtymän sijoituslupaan liittyviin näkökohtiin.

Suomen ilmastopaneelin näkemykset ilmastaselvitykseen ja materiaaliselosteeseen

Ehdotus pyrki vähentämään ilmastaselvityksen ja materiaaliselosteen laatimisesta ja tulosten raportoinnista aiheutuvaa taakkaa siten, että varmistettaisiin kasvihuonekaasupäästöihin aidosti vaikuttava ja toimiva säädösohjaus hieman kevennetyllä tavalla alkuperäisen suunnitelman verrattuna. Vaikuttava ohjaus on edelleen tarkoitus toteuttaa raja-arvo-ohjauksella, mikä periaatteena ei ole muuttunut.

Olenaisena muutoksena ilmastaselvitystä ja materiaaliselostetta ei tarvitsisi esittää pientalojen osalta, eikä myöskään laajamittaisesti korjattavan rakennuksen osalta, eikä velvoite koskisi myöskään muita muutostöitä ja laajennuksia. Tämä on kannatettava periaate lukuun ottamatta sellaisia laajennushankkeita, jotka muistuttavat uudisrakentamista. Laajamittaisesti uutta rakentavia laajennushankkeita ei pitäisi poissulkea ja niissä olisi järkevää noudattaa ehdotettuja uudisrakentamisen määräyksiä soveltuvin osin.

Epäselväksi jää, miten prosessi kevenee, jos ilmastaselvitys siirretään käyttöluvavaiheeseen. Esityksen mukaisesti rakentamislupaa haettaessa ei tulisi esittää ilmastaselvitystä, vaan hiilijalanjäljen raja-arvon alittuminen osoitettaisiin vasta hankkeen valmistuttua. Näin sama työ siirrettäisiin myöhempään vaiheeseen. Käytännössä kuitenkin hiilijalanjäljen raja-arvon alittuminen pitää varmistaa suunnitteluvaiheessa, eli laskelmilla, mitkä tehdään ennen rakennusluvan hakemista. Muuten ei voida olla varmoja, että rakennusluvan saanut rakennus täyttää raja-arvon vaatimuksen. Jos näitä hiilijalanjäljen laskelmia toistetaan myöhemmin mahdollisesti tarkentuneilla lähtötiedoilla, työmäärä lisääntyy ja päinvastoin, keventämisen sijaista pitäisi puhua raskauttamisesta. On tärkeä huomata, että sama periaate pätee energiatodistuksen kanssa, joka

esitetään rakennusluvan hakemuksen asiakirjana. Hiilijalanjäljen laskennan / Ilmastaselvityksen? ja energiatodistuksen eriyttäminen ei siten mitenkään palvele sujuvoittamisen tavoitetta.

Esityksessä myös sanotaan, että tavoitteena on varautua myös uudelleen laadittuun rakennusten energiatehokkuusdirektiiviin, jossa yhtenä uutena asiana on hiilijalanjäljen laskentavelvoite ja sen esittäminen osana energiatodistusta. Myös tästä johtuen hiilijalanjäljen laskennan ja energiatodistuksen laatimisen prosessien eriyttämistä pitäisi välttää ja ilmastaselvityksen tiedot tarvittaisiin jo rakennuslupavaiheessa, jotta direktiivin vaatimusten mukainen energiatodistus voitaisiin esittää.

Näillä perusteilla Ilmastopaneeli näkee, että ilmastaselvitystä ei pitäisi siirtää pois rakennuslupavaiheesta. Kannatamme ehdotusta poissulkea vaatimuksen piiristä pientalot, laajamittaisesti korjattavat rakennukset ja muutostyöt.